

(Continuació)

XXXIII L'ESPECIALISTA

Amb el caciquisme, les coses de la política oficial espanyola rodaven també a Catalunya, generalment, sense sotracs. Cadascú quedava encasellat i ben encasellat allà on, segons el mandatari de torn, li pertocava d'estar i ningú no havia de preocupar-se de res.

Una vegada occit, o almenys estabornit el caciquisme, moltes d'aquelles coses que semblaven més inamovibles van trontollar una mica. I ja en endavant i fins als nostres dies, aquella tranquil·la estabilitat pot ben dir-se que s'ha perdut.

El caciquisme, com ja sabem, no va pas caure tot sol, sinó que algú va empènyer-lo, ben malintencionadament per cert. Potser el principal culpable sigui el doctor Robert, amb la seva valenta depuració del cens, que comportà una fenomenal matança de morts —entre d'altres actuacions fins llavors insòlites—. Però una vegada donat aquell primer pas, sens dubte transcendental, en calia un altre de no menys important i continuat, conseqüència del primer: evitar les resurreccions.

I així pot dir-se que va néixer a la vida política de Catalunya, formant part de l'equip de treball que implica tot partit polític, un nou especialista que podríem batejar amb el nom de zelador: l'encarregat del control i vigilància dels comicis en totes les seves fases.

En les eleccions del 1898 aquesta funció de control i vigilància, per bé que imperfecta, ja proporcionà uns resultats excel·lents, gairebé imprevisibles. I Agulló, naturalment, hi tingué la seva part... Però les primeres armes de debò en aquesta seva comesa, les féu en els comicis del 1901. En aquest any començava Agulló a exercir la funció potser més interessant dintre un partit, la que hauria de proporcionar-li més elogis per part dels polítics de professió, correligionaris o no. Si seguim García Venero,

"Cambó s'estigué dviuit hores a la Junta del Cens, intervenint en totes les qüestions que es plantejaven i movent des d'allí amb Agulló, tots els ressorts capaços d'impedir la falsificació dels sufragis. També hi havia al Saló de l'Ajuntament el nou diputat Alejandro Lerroux, tan tenaç i a l'aguait com Cambó. Cambó i Agulló van comprendre aquell dia que la política necessita d'una certa eficàcia instrumental, un acord, sord i gairebé imperceptible pel gran públic, però tanmateix imprescindible pel concert. Hom havia de tenir a l'abast de la mà, amb tots els mitjans de propaganda, la impugnació, el coneixement de les lleis, el parador dels electors, els canvis de residència... La Lliga va tenir el seu diccionari electoral i va tenir el seu fixer. Potser va ser el primer partit polític espanyol a disposar d'aquests mitjans instrumentals. En les oficines del partit, així com en els seus laboratoris de propaganda, va tenir una positiva intervenció Cambó, col·laborant amb Agulló, home gris per als txòxos, però indiscutible i valuós".

Tots aquells homes que hem conegut a través dels llibres d'història —i possiblement alguns dels nostres lectors fins i tot en persona—, anomenats genèricament "prohoms de la Lliga" ens sonen a clàssics reconstruïts i indiscutibles. En aquells anys, però, no eren altra cosa que uns joves poc menys que desconeguts, uns joves que irrompien en la política del país intentant desenvolupar un programa igualment nou. La Lliga no era pas un partit amb poder de convocatòria —almenys numèricament.

Per postres, i com sigui que amb motiu de la real visita a Barcelona que s'havia anunciat, Cambó s'havia estestat a parlar al monarca a l'Ajuntament, en nom de la minoria i en contra del parer d'alguns dels prohoms, la Lliga amenaça d'escindir-se...

Davant del drama que es veia venir, "**Cambó fou qui plantejà primer la conveniència de crear una Comissió d'Acció Política, amb esperança de ser-ne nomenat president perpetu**". (García Venero).

Després de l'escisió, que es féu inevitable, continua dient G. V. que "**...en la pràctica la Lliga no era gaire cosa més que aquells homes (els de la C. d'A.P.) que solien reunir-se quotidianament. (...) Amb molta freqüència la Comissió es reunia de nits i al voltant d'una taula ben parada...**".

D'això se'n desprén que, en aquells temps almenys, Agulló, més aviat treballava per prestigiar el partit que no pas per prestigiar-se'n. Aquest seu tarannà, aplicable a la totalitat de la seva actuació política, no és just de discutir-li'l. I sense cap mena de dubte que l'honora...

Eduard Girbal, parlant de l'organització interna dels partits i la seva inqüestionable importància, escriu:

"La figura més important d'aquesta burocràcia política que destaca per damunt de totes les altres, és Ferran Agulló, secretari perpetu de la Lliga Regionalista fins a la seva mort, especialista en qüestions electorals i cap, doncs, dels electors".

I un home no pas precisament adicte a la Lliga i al seu ideari polític, recorda en les seves "memòries" un dels molts episodis en què la mà esquerra d'Agulló sap apurar totes les possibilitats d'una situació determinada per tal de treure'n el màxim profit. Ens referim a Amadeu Hurtado:

En unes de les eleccions en què intervingué, Agulló, olorant amb temps que

"...el quòrum exigut del quaranta per cent dels vots per a la validesa del sufragi no hauria d'assolir-lo cap dels candidats, (...) la Lliga, per mitjà del seu gran elector, el notable periodista Ferran Agulló, va treure una de les maneres dels seus millors dies ordenant, per circular, a tots els seus partidaris que encara no havien emès el vot, de substiuir el nom de qual-sevulla que fos el candidat escollit pel de Lluís Companys..."

I encara, si cal reblar d'alguna manera el caràcter de predestinat

XXXIV CATALUNYA ENFORA

Sembla que l'escull principal d'entre els que d'alguna manera marcaren la curta existència del partit Unió Regionalista, consistí en el dilema presentat per l'oficialitat i la co-oficialitat de la llengua catalana a Catalunya.

La Veu de Catalunya ho feia avinent: "**... la diferència més sensible que hi ha entre el nou programa de la Unió Regionalista i el nostre programa regionalista és que en el primer no s'admet resoltament l'oficialitat de la llengua catalana dintre de Catalunya, sinó la co-oficialitat de la mateixa...**". Potser sigui més de creure que la Unió Regionalista ja va néixer subordinada a la fugacitat sense remei del polaviejisme...

El general marquès de Polavieja, origen de la "Unió", va ser rebut a Barcelona el 13 de maig de 1897. De bon matí, que ja el "León XIII" es féu anunciar al port i a les vuit ja desembarcava el nostre personatge. A honor seu s'havia aixecat, encarat al port, un arc de triomf de tramoia. El general, que traginava una fastigosa conjuntivitis darrere les seves ulleres fumades, passà pel seu dessosta, com estava previst, muntat en cavall blanc (o en cotxe oficial, que en aquest detall no s'han posat d'acord els historiadors) i el dia 15 del mateix mes i any, ja sortia cap a Madrid, "**on l'esperaven i el temien i àdhuc ja conspiraven contra ell**".

És evident que Polavieja no estava destinat a perdurar en política...

En les seves memòries, Joaquim Maria de Nadal remarca que "**En Polavieja passà per la vida política d'Espanya com un meteor. Val a dir que, de polític, no en tenia un borrall**". I encara afegirà: "**Si la bona voluntat hagués estat una característica política, ell hauria estat un polític de primer ordre**".

Essent així, no té res d'estany que el partit que Polavieja va deixar al seu pas, es desintegrés tan ràpidament —ni que fos, en certa manera, reabsorbit o reorganitzat per la Lliga Regionalista.

Una altra de les activitats molt digna de tenir en compte dintre del context general de la vida tan fecunda de Ferran Agulló, és la campanya d'apostolat, de proselitisme realitzada per terres d'Espanya i que, venint d'ell no ens ha d'estranyar...

Si Agulló va contribuir en un percentatge elevadíssim a què la Costa Brava s'internacionalitzés, per tal com n'estava enamorat, per què havia d'estranyar que estant igualment enamorat del regionalisme —amb una altra llei d'enamorament si es vol— desitgés pregonar-lo arreu?

Aquesta idea sortida del seu numen i ja exposada abans a diversos amics i correligionaris posava en relleu, una vegada més, la seva dèria d'encetar negocis, que en ell era flama inextingible malgrat els patents i notables fracassos recollits en anteriors intents. Aquesta vegada, però, Agulló intentava d'exportar una mercaderia una mica rara i difícil de col·locar, atesa la idiosincràcia dels pretesos clients. Una mercaderia, en

amb què arribà a la política, diu Isidre Molas ("Lliga Catalana"):

"En 1901, d'una entesa amb els homes del Centre Nacional Català, en sortí catalanitzada la Unió Regionalista, amb molt de pes ciutadà, social i econòmic. El seu secretari, el futur secretari vitalici de la Lliga Regionalista i director de les seves eleccions, era Ferran Agulló".

fi, no apta per a tots els gustos. I sobretot amb un marge comercial de beneficis molt magres —tirant a perdre-hi diners.

Més endavant Agulló quasi arribaria a convèncer-se'n, de la seva malaventura en els negocis. Com per exemple quan li va ocórrer aquell cas amb Cambó, en el transcurs d'una crisi d'autoconfiança.

Agulló era un fervent i incondicional admirador de Cambó, quant a polític, però no tenia massa fe en Cambó, en tant que financer. Era del parer que el seu cap polític, fora del seu ambient "afer que tocava, afer que esguerrava"... Ell mateix ho explica:

"Una vegada jo volia col·locar unes pessetes estalviades i no sabia on ni com. Llavors se'm va ocórrer de consultar sobre el meu problema a Cambó, que feia poc havia entrat a formar part de la CHADE..."

"—Si vostè vol fer una bona inversió hauria de comprar accions de la CHADE... —em va dir.

"Jo, seguint el meu criteri anterior a la crisi, em vaig guardar com d'escaldar-me de comprar les accions recomanades... Al cap de molt pocs anys, els accionistes de la CHADE havien triplicat o quadruplicat els seus diners".

La campanya pro-regionalisme començà pròpiament amb una titulada "Festa de la Unitat Catalana" que es va celebrar al Palau de la Música Catalana i tingué la seva continuació en un memorable tec que tingué per marc el Parc Güell, en el qual, segons asseguren els cronistes de l'època, es reuniren més de cinc mil comensals.

L'original campanya —original, atès que Catalunya era, per dret propi, un país d'antigues rels cursualistes— es proposava, com a primer objectiu, la descoberta de polítics adients i que, prèviament ensinistrats i convençuts de la bondat del producte a exportar, tinguessin suficient capacitat de cabdillatge com per fer-se seguir d'una mínima i necessària massa d'adictes.

La idea pertany en prioritat a Agulló, com ja hem apuntat. Ara, el moment culminant que va engagar el dispositiu de la seva posta en marxa, no està massa clar i respon a diverses versions. Una de les que ens ha semblat prou raonable, és la següent, al·ludida per Josep Pla ("Cambó"):

Alfons Sala era un polític i industrial de Terrassa on, pels motius que sigui, ell feia i desfeia sense oposició o quasi. Alfons Sala ha passat a la petita història de Catalunya amb uns mèrits més aviat minsos. En el record de la gent —de la gent que el recorda— el seu nom va unit principalment al del dictador Primo de Rivera i a la resurrecció dels llegendaris Sometents de Catalunya. Sembla, però, que els Sometents tornats a vida no s'assemblaven pas gaire als que amb inflammat patriotisme va cantar mossèn Cinto.

(Continuarà)